

Onderwerp: Concept-Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid
Datum: 21 april 2020
Portefeuillehouder: Matthijs Sikkes-van den Berg
Afdeling: Team Ruimtelijk Beleid
Steller: Markus Schmid

Gevraagde beslissing

1. Kennis te nemen van de Concept-Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid (concept-RES NHZ);
2. Kennis te nemen van het besluit van het college van burgemeester en wethouders om, onder voorbehoud van eventuele wensen en bedenkingen van de Raad, in te stemmen met:
 - de concept-RES NHZ als eerste resultaat uit het regionale proces om te komen tot de RES 1.0. Met als belangrijkste punten:
 - a) Het aanbod van de RES-regio Noord-Holland Zuid om 2,7 TWh bij te dragen aan de landelijke opgave van 35 TWh hernieuwbare energie in 2030;
 - b) De kaart met globale zoekgebieden voor grootschalige wind- en zonne-energie;
 - c) Het vervolgproces om van de concept-RES NHZ te komen tot de RES 1.0 (hoofdstuk 4).
 - de onderdelen die specifiek van toepassing zijn voor de gemeente Diemen, namelijk:
 - a) De globale zoekgebieden voor wind- en zonne-energie op het grondgebied van de gemeente Diemen zoals ingetekend op de kaart, hoofdstuk 3.1 (pag 46);
 - b) De tekst zoals opgenomen in hoofdstuk 3.5 (pag 59 t/m 61).
3. Te verklaren dat de raad - overeenkomstig het bepaalde in art. 169, 4e lid van de Gemeentewet – geen gebruik maakt van de mogelijkheid wensen en bedenkingen naar voren te brengen over de concept-RES NHZ.

Relevante achtergrondinformatie

De concept-RES NHZ is een uitvloeisel van de afspraak in het Klimaatakkoord om regio's een grote rol te geven in de transitie van fossiel brandstofgebruik naar opwek van hernieuwbare energie. De RES geeft zoekgebieden aan voor opwekking van duurzame elektriciteit door zon en wind, een inventarisatie van de warmtevraag en het warmteaanbod (via de Regionale Structuur Warmte, RSW) en een infrastructuur analyse.

Er zijn dertig energieregio's die de ruimte krijgen om zelf invulling te geven aan hun bijdrage aan het nationale doel om in 2030 samen 35 TWh hernieuwbare elektriciteit op te wekken. Noord-Holland Zuid (NHZ) is een van deze energieregio's die hiertoe een RES opstellen. De voorliggende concept-RES NHZ is een tussenstap in de periode naar 1 juli 2021 wanneer de

definitieve RES 1.0 gereed moet zijn. Na het vaststellen van de RES 1.0, wordt de RES iedere twee jaar geëvalueerd en geüpdatet.

De concept-RES NHZ wordt uiterlijk 1 oktober 2020 formeel aangeboden aan het Nationaal Programma RES (NP RES) om te worden beoordeeld en doorgerekend. Het NP RES beoordeelt de concept-RES op basis van het landelijke afwegingskader. Hieruit volgt een advies voor het vervolgproces. Tegelijkertijd berekent het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) of de voorgestelde strategieën voldoende bijdragen aan het realiseren van grootschalige hernieuwbare opwek van elektriciteit op land (35 TWh in 2030). Is dit niet het geval, dan moet elke RES-regio opnieuw naar de tekentafel om het nog ontbrekende aandeel aan te vullen. Hiervoor is een landelijke verdeelsystematiek ontwikkeld.

De ontwikkeling van de RES 1.0 gaat van start zodra de concept-RES is afgerond. Ook in dat deel van het proces staat participatie centraal. Op hoofdlijnen zijn de volgende stappen voorzien:

1. De reacties op de concept-RES worden verzameld. De reacties worden verwerkt in een reactienota, waarin aangegeven wordt hoe met reacties wordt omgegaan. Bij de ontwikkeling van de reactienota worden belangrijke dilemma's besproken met stakeholders uit de deelregio's.
2. Na de zomer start het nader concretiseren en uitwerken van de zoekgebieden voor wind- en/of zonne-energie. Relevant is dat in de ontwikkeling van de RES 1.0 zoekgebieden kunnen wijzigen, afvallen en worden toegevoegd.
3. De relatie met andere sectoren wordt verder geconcretiseerd (mobiliteit, landbouw en industrie). Daarnaast wordt de Regionale Structuur Warmte verder uitgewerkt. Ook wordt een aanzet gemaakt voor de uitvoeringsstructuur die nodig is voor de uitvoering van de RES.

De opbrengsten worden gebundeld in de RES 1.0. De RES 1.0 wordt, via de stuurgroep en de colleges (B&W, GS en DB waterschappen) in de eerste helft van 2021 ter besluitvorming voorgelegd aan de algemene besturen (raden, Staten en AB).

Rol van de raad

Het college verzoekt de raad kennis te nemen van de concept-RES NHZ en het collegebesluit hierover en om eventuele wensen en bedenkingen kenbaar te maken via een amendement op het raadsbesluit.

Dit wordt samen met de reacties van de deelnemers van het proces gebundeld en toegevoegd aan de concept-RES, en aangeboden aan het Nationaal programma RES. Alle reacties worden vervolgens gewogen en verwerkt in een reactienota, die in de tweede helft van 2020 aan elk college wordt aangeboden voor vaststelling. De definitieve besluitvorming van de RES gebeurt op basis van de RES 1.0. Deze wordt in de periode voor 1 juli 2021 ter vaststelling aangeboden aan alle gemeenteraden, Provinciale Staten en waterschappen.

Energiebesparing

Hoewel energiebesparing door alle betrokkenen bij de RES als een essentiële voorwaarde voor het slagen van de energietransitie wordt gezien, maakt dit geen onderdeel uit van de RES. De RES richt zich op de mogelijkheden voor opwek van hernieuwbare energie met bewezen technieken die op relatief korte termijn te realiseren zijn.

Vertraging door Covid-19 epidemie:

1. Conform eerdere afspraken leveren de 30 RES-regio's hun (voorlopige) concept-RES'en voor de landelijke doorrekening door PBL in zodat er gedurende de zomer een beeld ontstaat van alle regio's;
2. Formele aanbidding concept-RES vertraagd naar 1 oktober 2020, zodat participatie (ook met raden, Staten en AB) "normaal" kan worden afgerond;
3. Aanbieden definitieve RES 1.0 wordt met 4 maanden uitgesteld tot 1 juli 2021.

Een klinkende boodschap aan de overheid vanuit de Amstelland regio is: pak als overheid een kaderstellende én stimulerende rol om de energietransitie te versnellen en besteed aandacht aan energiebesparing! Treed daarbij als overheid daadkrachtig op.

Waterstof

De toepassing van waterstof is geen onderdeel van de RES maar kan wel bijdragen aan het bereiken van de klimaatdoelen. Omdat waterstof zelf geen energiebron is maar een energiedrager, zijn er bronnen nodig om waterstof te maken. Dit kan bijvoorbeeld via zon- of windenergie (door elektrolyse) of biomassa (door vergassing). Het toepassen van waterstof in de gebouwde omgeving kan in de toekomst een reële optie zijn. Voor 2030 worden er geen grootschalige toepassingen in de gebouwde omgeving verwacht.

Kernenergie

Kernenergie speelt in de RES geen rol, omdat het een optie is die (minimaal) landelijke regie en coördinatie vergt. Het Rijk sluit het voor de lange termijn niet uit, maar ziet voor ons land geen rol voor kernenergie voor de periode tot 2030, de periode waarop de RES zich richt.

Welke stappen zijn in Diemen gezet

Na de vaststelling van de startnotitie door de gemeenteraad (vergadering van 26-09-2019) is door de colleges van Burgemeester en Wethouders, Gedeputeerde Staten en het Dagelijks Bestuur van Waterschap Amstel Gooi en Vecht (AVG) met veel verschillende partijen gezocht naar mogelijkheden voor grootschalige opwek van hernieuwbare energie in de regio Amstelland. Op regionaal, deelregionaal en lokaal niveau zijn verschillende ateliers gehouden, waarbij input werd opgehaald.

In Diemen werd er een expertsessie én een 'atelier' met bewoners over mogelijke locaties voor zonnevelden en windturbines gehouden. Deelnemers zagen mogelijkheden voor een aanpak met zon- en windcoöperaties om burgers maximaal te betrekken. Qua bouwstenen bleven ze liefst dichtbij de bestaande infrastructuur om de schaarse natuur- en recreatiegebieden te ontzien. Zon op grote daken, geluidsschermen en spoorwegbermen konden op instemming rekenen. Maar deelnemers zagen ook kansen voor grootschalige windturbines en zonnevelden rond het Amsterdam-Rijnkanaal, rond de snelwegen en spoorlijnen die Diemen doorkruisen en in het Diemerbos.

Toelichting

Het bod

Met de ontwikkeling van de RES is gestart met het zoeken naar nieuwe mogelijkheden voor opwek van hernieuwbare energie op land. Dit heeft zich vertaald naar een aantal zoekgebieden binnen de RES regio NHZ die in potentie 2,7 TWh aan energie kunnen opwekken. 0,7 TWh daarvan wordt al opgewekt.

Binnen de RES regio NHZ zijn er een aantal subregio's gedefinieerd. Diemen maakt onderdeel uit van de subregio Amstelland. Amstelland draagt met 0,28 TWh bij aan het aanbod van onze RES regio. 0,05 TWh daarvan wordt al opgewekt.

Onderdeel van de concept-RES is een kaart waarop de globale zoekgebieden zijn ingetekend. Deze vormen de onderlegger voor het aanbod.

Ter vergelijking:

- De landelijke opgave van alle RES'en bij elkaar opgeteld moet volgens het Klimaatakkoord optellen tot 35 TWh.
- Momenteel is er één windturbine in de regio Amstelland (bij Ouderkerk) waarmee 0,006 TWh aan windenergie wordt opgewekt. Dit is genoeg elektriciteit voor circa tweeduizend huishoudens.

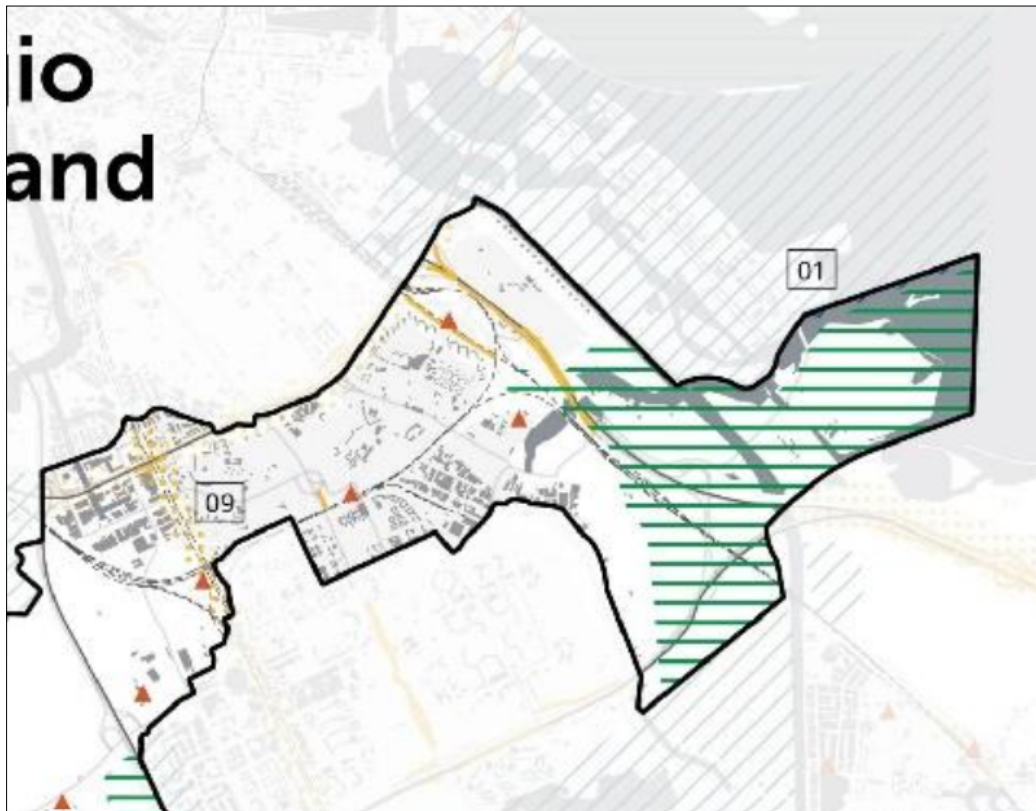
Zoekgebieden

De deelregio Amstelland, waar de gemeente Diemen onder valt, kenmerkt zich door de vele beperkingen als gevolg van de veiligheidscontouren rondom Schiphol en een aantal

kwetsbare natuurgebieden. In lijn met de uitkomsten van het lokale atelier, en vanuit het idee dat dit relatief laaghangend fruit is, zet het college in op zon op grote daken, op geluidsschermen, langs infrastructuur en boven grote parkeerplaatsen.

Daarnaast stelt het college voor om:

- het gebied rondom het Amsterdam-Rijnkanaal, de A1 en A9, het Diemberbos, de Diemer Vijfhoek en het IJmeer, aan te wijzen als één groot zoekgebied voor wind én zon (zoekgebied 01 'Diemerscheg').
- Het gebied langs de Gooiseweg aan te wijzen als zoekgebied voor zonne-energie (zoekgebied 09 'Gooiseweg').

Figuur 1 - uitsnede zoekgebieden kaart Amstelland (Concept-RES pag. 46)

Zoekgebied 01 Diemerscheg

Rondom het Amsterdam-Rijnkanaal, de snelwegen en spoorlijnen die Diemen doorkruisen ziet de gemeente Diemen in combinatie met de gemeenten Amsterdam en Weesp mogelijkheden voor wind- en zonne-energie. Ook kan er gekeken worden naar mogelijkheden in het Diemberbos, rond de Diemer Vijfhoek en op het IJmeer in relatie met aansluitingsmogelijkheden rondom de Diemercentrale. Aandachtspunten bij dit zoekgebied zijn dat grote delen onderdeel uitmaken van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en het IJmeer als Natura 2000 gebied is beschermd. Ook de Spoordriehoek maakt deel uit van het zoekgebied. Aandachtspunt is hierbij dat dit een belangrijk broedgebied van de ringslang is.

Diemberbos

Binnen het zoekgebied Diemerscheg neemt het Diemberbos een bijzondere plaats in. Ongeveer 10 jaar geleden ontstonden voor dit gebied de eerste plannen voor de plaatsing van een aantal windmolens. Een burgerinitiatief werkt sindsdien aan draagvlak en ook de gemeenteraad heeft door de jaren heen veel steun betuigd aan het idee. Staatsbosbeheer, de eigenaar van enkele zoeklocaties in het Diemberbos, wil graag meewerken aan een plan waarbij een deel van de winsten terug kan vloeien naar het beheer van het Diemberbos. Er zijn in 2011 en 2012 een QuickScan en een natuuronderzoek uitgevoerd naar mogelijke locaties, er is dus al veel informatie beschikbaar. Dat de plannen niet verder geconcretiseerd werden kwam vooral omdat het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland in december 2012 de provinciale regelgeving rond windenergie dermate aanscherpte dat de Diemense plannen onuitvoerbaar werden.

Met het RES proces komt naar verwachting ook een wijziging van de provinciale verordening tot stand die nieuwe perspectieven biedt voor de Diemense windplannen. De gemeente Diemen heeft in het Coalitieakkoord 'Duurzaam samenleven 2018-2022' de plaatsing van 'minimaal drie molens in het Diemberbos' in het pakket van duurzame maatregelen opgenomen.

Amsterdam en Gooi & Vecht

De gemeente Amsterdam gaat in zeven gebieden nader onderzoek doen naar de mogelijkheden om windmolens te plaatsen. De zoekgebieden Zeeburgereiland/IJburg/Sciencepark en Gaasperplas en Driemond zitten tegen het zoekgebied 'Diemerscheg' aan. Hetzelfde geldt voor het zoekgebied Bloemendalerpolder van de RES subregio Gooi en Vecht. In een volgende fase zal hierover onderling afstemming worden gezocht.

Zoekgebied 09 Gooiseweg

Hier ziet de gemeente Diemen samen met Ouder-Amstel (Duivendrecht) kansen voor zonne-energie op stroken langs de weg en in de lussen van de op- en afritten.

Hoe verder met de zoekgebieden?

Samen met betrokkenen is in het afgelopen jaar gezocht naar kansrijke zoekgebieden voor windturbines en zonnepanelen. Hierbij is gekeken naar kwantiteit (waar kunnen slagen worden gemaakt in opwekking?), maatschappelijk draagvlak (welke belangen, opvattingen en bedenkingen leven in de samenleving?), ruimtegebruik (ruimtebeslag, landschaps- en natuurwaarden, leefbaarheid) en systeemefficiëntie (combinaties maken met bestaande functies, vraag en aanbod fysiek bij elkaar brengen).

In deze zoektocht is een integrale afweging van de nu opgenomen zoekgebieden nog *niet* gemaakt. Na de zomer start het nader concretiseren en uitwerken van de zoekgebieden. Dit vraagt om maatwerk op bovenlokaal niveau; waar het ene zoekgebied - zoals bijvoorbeeld het Diemberbos - al enigszins concreet is vanwege een bestaand initiatief (zie kader hierboven), kunnen andere zoekgebieden nog veel meer verkenning met belanghebbenden vragen. Concretisering en uitwerking gebeurt op de schaal van de zoekgebieden, onder aanvoering van de bij het zoekgebied betrokken partijen. Afhankelijk van de specifieke aard, context en concreetheid van de zoekgebieden krijgt de werkwijze nadere invulling waarbij

belanghebbenden worden betrokken. Dit leidt tot een scherper inzicht in de haalbaarheid en potentiële opwek van de verschillende zoekgebieden. Relevant is dat in de ontwikkeling van de RES 1.0 zoekgebieden kunnen wijzigen, afvallen en worden toegevoegd.

Uiteindelijk zullen de gemaakte keuzes worden vastgelegd in de wettelijke ruimtelijke beleidskaders: de omgevingsvisies, de provinciale omgevingsverordening en gemeentelijke omgevingsplannen.

Warmte

In het kader van de concept-RES NHZ is ook een inventarisatie gemaakt van de warmtebronnen in de regio. In de RES 1.0 wordt het thema warmte verder uitgewerkt. Naast inzicht in de warmtevraag en het warmteaanbod wordt dan ook aandacht besteed aan de afstemming van vraag en aanbod, de benutting van bovengemeentelijke bronnen, de nieuw te ontwikkelen bovengemeentelijke warmte infrastructuur, de stand van zaken van de Transitievisies Warmte per gemeente, de planning en tot slot de kansen en knelpunten. De warmtetransitie, en specifiek: de vraag welke voorkeurstechnieken in beeld komen voor het aardgasvrij maken van de Diemense wijken, maakt geen onderdeel uit van de concept-RES. Hiervoor werkt de gemeente Diemen samen met Ouder-Amstel en Uithoorn aan een Transitievisie Warmte (TVW) die eind 2021 aan de gemeenteraad ter vaststelling zal worden voorgelegd. Momenteel wordt er gewerkt aan een startnotitie. Nog voor de zomer zal de raad hierover nader worden geïnformeerd.

Gevolgen en risico's

Financieel

De kosten voor de Diemense medewerking aan de RES worden gedekt uit de structurele gemeentelijke middelen voor het programma duurzaamheid. Tevens levert de programma-organisatie van de RES NHZ hulp in natura in de vorm van organisatie en begeleiding van bijeenkomsten, schrijven van de RES, opstellen van kaarten etc.

Voor de uitvoering van de RES en de transitie naar een duurzaam energiesysteem zullen de komende jaren een veelvoud aan trajecten in gang worden gezet, waaronder ook verschillende financiële instrumenten. Bij vaststelling van de RES 1.0 zal voor de gemeente Diemen inzichtelijk worden gemaakt welke financiële effecten de uitvoering van de RES heeft op de gemeentelijke begroting.

Juridisch

De RES heeft geen directe juridische binding. Dit gebeurt pas zodra maatregelen uit de RES worden vertaald naar het gemeentelijk Omgevingsplan (als opvolger van de gemeentelijke bestemmingsplannen) en/of omgevingsvergunningen.

Andere risico's?

Wat gebeurt er als de boden van de RES regio's niet optellen tot het gestelde doel van 35 TWh?

Nederland heeft het Akkoord van Parijs ondertekend en in 2015 en in het regeerakkoord opgenomen dat de energietransitie één van de belangrijke opgaves voor de komende jaren is. Op 28 mei 2019 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Klimaatwet. Hierin staat de doelstelling om 49 procent minder CO₂ uit te stoten in 2030 ten opzichte van 1997, in 2050 moet dit 95 procent minder zijn.

De energieregio's hebben hierin hun deel en moeten hun bijdrage aan de landelijke opgave bekend maken in een eerste versie van de RES: de concept-RES. Doelstelling is dat alle 30 energie-regio's met elkaar de landelijke opgave van 35 TWh invullen. Lukt dit niet, dan moet de nog resterende opgave door de 30 regio's onderling verdeeld worden. Als de regio's niet zelf tot een verdeling komen zal daarvoor een landelijke verdeelsystematiek worden toegepast. Met andere woorden, de energieregio's kunnen nu zelf keuzes maken vanuit samenwerking en mogelijkheden. Zonder RES zal het Rijk die maken.

Wat merkt de burger van de te nemen beslissing?

De burger zal in dit stadium weinig tot niets merken. De Regionale Energiestrategie kan wel een basis vormen voor latere beslissingen die veranderingen in de fysieke leefomgeving, bijvoorbeeld omdat er een windmolen of zonnepark wordt gebouwd, tot gevolg hebben.

Adviesraden

n.v.t.

Opmerkingen over de uitvoering

Communicatie

De communicatie rond de concept-RES NHZ vindt zoveel mogelijk plaats in regionaal verband.

Projectmatig

n.v.t.

Bijlagen

Concept-RES NHZ

Burgemeester en wethouders van Diemen,
de secretaris,
J.D. de Kort

de burgemeester,
E. Boog

Onderwerp: **Concept-Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid**
20-30

De gemeenteraad van Diemen in vergadering bijeen,

Gelet op de voordracht van het college d.d. 21 april 2020,

Besluit

1. Kennis te nemen van de Concept-Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid (concept-RES NHZ);
2. Kennis te nemen van het besluit van het college van burgemeester en wethouders om, onder voorbehoud van eventuele wensen en bedenkingen van de Raad, in te stemmen met:
 - de concept-RES NHZ als eerste resultaat uit het regionale proces om te komen tot de RES 1.0. Met als belangrijkste punten:
 - d) Het aanbod van de RES-regio Noord-Holland Zuid om 2,7 TWh bij te dragen aan de landelijke opgave van 35 TWh hernieuwbare energie in 2030;
 - e) De kaart met globale zoekgebieden voor grootschalige wind- en zonne-energie;
 - f) Het vervolgproces om van de concept-RES NHZ te komen tot de RES 1.0 (hoofdstuk 4).
 - de onderdelen die specifiek van toepassing zijn voor de gemeente Diemen, namelijk:
 - c) De globale zoekgebieden voor wind- en zonne-energie op het grondgebied van de gemeente Diemen zoals ingetekend op de kaart, hoofdstuk 3.1 (pag 47);
 - d) De tekst zoals opgenomen in hoofdstuk 3.5 (pag 60 t/m 62).
3. Te verklaren dat de raad - overeenkomstig het bepaalde in art. 169, 4e lid van de Gemeentewet – geen gebruik maakt van de mogelijkheid wensen en bedenkingen naar voren te brengen over de concept-RES NHZ.

Aldus besloten tijdens de gemeenteraadsvergadering van 2 juli 2020,

De voorzitter,

De griffier,